

Міністерство освіти і науки України

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Юридичний факультет

Кафедра приватного права

Білостоцький державний університет

(м. Білосток, Республіка Польща)

Правові виклики сучасності: міжнародна міграція в умовах глобалізації

МАТЕРІАЛИ

I Міжнародної науково-практичної онлайн конференції

23 жовтня 2020 року

м. Чернівці

Чернівці

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

2020

Редакційна колегія:

Гетьманцева Ніна Дмитрівна, доктор юридичних наук, доцент, завідувача кафедрою приватного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (голова);

Кіріак Оксана Василівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри приватного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (відповідальний секретар);

Бутирський Андрій Анатолійович, доктор юридичних наук, доцент кафедри приватного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, суддя Господарського суду Чернівецької області;

Боднарук Микола Іванович, доктор юридичних наук, професор кафедри приватного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Процьків Наталія Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри приватного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

П 685 **Правові** виклики сучасності: міжнародна міграція в умовах глобалізації : Матеріали I Міжнар. наук.-практ. онлайн конф. (Чернівці, 23 жовтня 2020 р.) / [редкол.: Н.Д. Гетьманцева (голова), О.В. Кіріак (відпов. секр.) та ін.]. – Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 236 с.
ISBN 978-966-423-585-0

До збірника увійшли матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Правові виклики сучасності: міжнародна міграція в умовах глобалізації» (Чернівці, 23 жовтня 2020 р.).

Редколегія не несе відповідальності за науковий зміст і виклад матеріалу, що подано у рукописах.

Для науковців, аспірантів та студентів.

УДК 341.215.4-054.7(08)

Urszula Drozdowska. <i>Polska prawa pacjenta w transgranicznej opiece zdrowotnej. Czy obywatel Ukrainy może stać się jej beneficjentem?</i>	126
Iwona Wrocska. <i>Migracje w Europie z perspektywy zjawiska uchodźstwa kobiet - wybrane zagadnienia</i>	129
Sylwia Leszczuk. <i>Aspekt płci w kontekście migracji osób wysoko wykwalifikowanych w Europie</i>	130
Paulina Zadykowicz. <i>Administracyjnoprawna regulacja nabywania nieruchomości przez cudzoziemców w Polsce</i>	132
Володимир Бурак. <i>Про галузеву спрямованість законодавства в механізмі захисту трудових прав працівників в Україні</i>	134
Ірина Бутирська. <i>Міграція банкрутів: зарубіжний досвід та перспективи для України</i>	136
Андрій Бутирський. <i>«Процесуальні мігранти» у господарському судочинстві: зловживання чи право</i>	138
Сергій Вавженчук. <i>Проблеми розуміння трудової охороноздатності в трудовому праві України</i>	142
Людмила Вакарюк. <i>Питання міжнародно-правового захисту трудових прав мігрантів</i>	136
Оксана Волощук. <i>Торгівля людьми та незаконне ввезення мігрантів: проблеми розмежування</i>	144
Людмила Гаращенко. <i>Україна - ЄС: вплив трудової міграції на ринок праці, нові виклики та перспективи</i>	146
Оксана Гнатчук. <i>Соціальний стрес як один із наслідків міграції а сучасному світі</i>	148
Юлія Кабенюк. <i>Банкрутство неплатоспроможності) як економічна причина посилення міграційних процесів: постановка проблеми</i>	149
Олена Коваленко. <i>Соціальна справедливість та трудова міграція: міжнародні стандарти та досвід України</i>	151
Людмила Кондрат'єва. <i>Процесуальні особливості справ про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України</i>	153
Ксенія Косяченко. <i>Вплив міграційних процесів на розвиток економіки в Україні</i>	155
Ольга Кучма. <i>Вплив пандемії COVID-19 на міграцію та зайнятість</i>	156
Ірина Михайлова. <i>Проблеми пенсійного забезпечення трудових мігрантів</i>	158
Юрій Опанащук. <i>Нотаріальне посвідчення заяви про надання дозволу на імміграцію та пов'язані з цим правочини</i>	160
Олег Орловський. <i>Соціально-правовий механізм захисту трудових мігрантів</i>	161
Віктор Патійчук, Софія Ціпащук. <i>Основні чинники обмеження прав громадян щодо звершення іноземного паломництва</i>	163
Наталія Процьків. <i>Міжнародне усиновлення як підстава сімейного міграції</i>	166
Олена Рим. <i>Особливості реалізації права на вільне переміщення працівників у Європейському союзі під час спалаху COVID-19</i>	168
Yana Sadykova, Egor Tkachenko. <i>Background and conditions for the acquisition of social and legal experience by migrants in the host country</i>	170
Світлана Синчук. <i>Забезпечення соціального захисту трудових мігрантів як напрям державної політики України</i>	171
Olha Turmys. <i>Economic and social needs of migrants affected by crisis</i>	173
Олена Тищенко. <i>Вплив міграційних процесів на ринок праці в Україні</i>	175

підтримка фізичних осіб у зв'язку із повним/частковим безробіттям, що має ґрунтуватися на відповідних фінансових забезпеченнях та максимальне розблокування усіх сфер економіки. Окреслені пропозиції можуть стати підґрунтям для подальшого наближення до стабілізаційних процесів у сфері міграції зокрема та рівня економіки в цілому. Проте підкреслюємо, що держава зможе вистояти лише шляхом належного захисту інтересів громадян та бізнесу у надзвичайно складний період.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-p#Text> (дата звернення 11.10.2020).
2. Про внесення зміни до Кодексу України з процедур банкрутства щодо недопущення зловживань у сфері банкрутства на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби COVID-19 : Закон України від 18.06.2020 № 728-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-20#n2> (дата звернення 11.10.2020).
3. Тарасенко Т., Поляков Б. Банкрут на карантині. URL : <https://zib.com.ua/ua/142695-u-period-karantinu-kerivniki-borzhnika-mozhut-prodavati-akti.html> (дата звернення 11.10.2020).
4. Уряд розподілив 66 млрд грн з Фонду боротьби з COVID-19. URL : https://mof.gov.ua/uk/news/uriad_rozpodiliv_66_mlrn_grn_z_fondu_borotbi_z_covid-19-2299 (дата звернення 11.10.2020).
5. Державна служба статистики України. Зайнятість та безробіття населення в II кварталі 2020 року. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2020/09/118.pdf> (дата звернення 11.10.2020).

Олена Коваленко

доктор юридичних наук, професор
кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені проф. О.І. Процевського.
Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
(м. Харків, Україна)
alena_kovalenk@ukr.net
ORCID 0000-0002-0883-9869

СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ТА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ДОСВІД УКРАЇНИ

Проблеми добробуту людини, добробуту громадян в своїй країні завжди були, є і будуть актуальними проблемами будь-якої цивілізованої держави, бо саме для людини, для задоволення її інтересів та реалізації її прав створюється і функціонує ця організація суспільства. Близькість та розуміння цих проблем для кожної цивілізованої держави на початку ХХ ст. стали передумовою для створення Міжнародної організації праці, яка у преамбулі свого Статуту закарбувала принципову залежність соціальної справедливості, задоволеності людини умовами праці та загального соціального миру.

Замислюючись на початку своєї появи в 1919 р, як організація, метою якої є поліпшення умов праці, МОП своєї успішної роботою довела, що одного трудового законодавства не досить, щоб викоринити «несправедливість, потребу та злидні для великого числа людей, що породжує невдоволення яке піддає небезпеки мир і злагоду в усьому світі» [1]. Хоча, для того часу, і це вже були глобальні цілі, і, як заявляв пізніше представник МОП в Нобелівській лекції в 1969 році, «засновники нашої організації в 1919 році були переконані в наявності нерозривного зв'язку між соціальною справедливістю в країнах і міжнародним миром, а також в тому, що цей зв'язок настільки сильний та істотний, що з нього з усією очевидністю випливала необхідність того, щоб організація, що займається питаннями праці, створювалася як невід'ємний елемент нової організаційної структури заохочення і захисту миру в усьому світі після Першої світової війни» [2].

Таким чином, мир у світі, у окремій країні є не тільки індикатором соціальної справедливості, але й наслідком, результатом політики окремої держави, всього світу.

Складовою цього результату є створення й сприйняття державами принципів положень щодо міграційної політики, реалізація яких сприятиме знаходженню працівниками тих умов праці, які є спроможними їх задовільнити.

У Конвенції МОП про зловживання в галузі міграції і про забезпечення працівникам-мігрантам рівних можливостей і рівного ставлення N 143 [3] наголошується, що «Філадельфійська декларація знову підтверджує серед принципів, на яких заснована Міжнародна організація праці, що «праця не є товаром» і що «убогість в будь-якому місці є загрозою для загального добробуту» і визнає урочисте зобов'язання Організації сприяти здійсненню відповідних програм для забезпечення, зокрема, повної зайнятості шляхом «пересування трудящих, включаючи міграцію з метою влаштування на роботу».

Варто відмітити, що трудова міграція є явищем, що можна порівняти з медаллю, що має дві сторони. Якщо взяти окрему людину – то для неї трудова міграція є шансом на краще життя, який вона, власне для покращення й використовує. Не від гарного життя, як-то кажуть, людина полишає свою Батьківщину. А для країни, яка не може надати своїм громадянам робочі місця, забезпечити гідну працю, звичайно, трудова міграція – виїзд своїх громадян - є явищем, яке негативно впливає на її розвиток. А до того ж, очікувати, що до цієї країни внаслідок трудової імміграції зайде робоча сила, що заповнить утворену прогалину, сподіватись марно.

Це у повній мірі характерно для України. Адже сучасна реальність така, що Україна, яка є країною з доходами нижче середнього рівня. Крім того, як відзначалось у Програмі гідної праці МОП для України на 2016-2019 роки, Україна має довготривалі структурні проблеми, такі як слабке економічне зростання і низькі темпи створення робочих місць, заборгованість по заробітній платі, велику частину неформальної економіки і неформальної зайнятості, слабке управління ринком праці та обтяжливе регулювання, які ускладнилися новими викликами, які постали перед Україною після корінних політичних змін, анексії Криму та дестабілізації ситуації в Донецькій і Луганській областях [4].

Ця важка ситуація на сьогоднішній день ще більш загострилась у зв'язку із пандемією COVID-19. Економіка знаходиться у ще більш важкому стані після впровадження карантинних заходів, що навіть зараз, в умовах фіксування щодня нового антирекорду із захворювання на коронавірусну інфекцію COVID-19, Україна не може запровадити єдино дієві заходи попередження її поширення - жорсткий карантин. Як зазначив міністр охорони здоров'я України на брифінгу 8 жовтня 2020 р.: «Україна не має зараз можливості піти тим шляхом, який, наприклад, обрав Ізраїль, та ввести локдаун на 14 днів» [5].

Експерти зазначають, що «трудова міграція буде важливим фактором для України в наступні роки. Незважаючи на те, що її ефекти до цього часу були переважно корисними для мігрантів, їхніх сімей та української економіки в цілому, це може змінитися в довгостроковій перспективі, якщо еміграція почне шкодити цінovій конкурентоспроможності, інвестиційному клімату та державним фінансам в Україні» [6].

Тому, потрібно, насамперед, розуміти, що трудова міграція – це явище, яке не можна зупинити. «Міграційні процеси можна регулювати нормативними та законодавчими актами, посилюючи або стримуючи їх» [7, с.668]. Це невід'ємна складова формування та розвитку сучасного суспільства. І тому варто приділяти увагу, насамперед, розвитку економіки країни, створенню робочих місць, реалізації концепції гідної праці в Україні для того, щоб громадяни України були задоволені своїми умовами праці, а громадяни інших країн бачили перспективу свого існування в нашій країні.

Розвиток країн шляхом формування міцних національних економік дозволив би отримувати від трудової міграції, у такому б випадку, зиск у вигляді обміну професійним досвідом, що вело б до розквіту країни та формування міцної платформи соціального миру та злагоди в українському суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Устав Международной организации труда. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_154#Text.
2. Международная организация труда (МОТ)/ Организация Объединённых Наций. URL: <https://www.un.org/ru/sections/nobel-peace-prize/international-labor-organization-ilo/index.html>.

3. Конвенція МОП про зловживання в галузі міграції і про забезпечення працівникам-мігрантам рівних можливостей і рівного ставлення N 143 від 24.06.1975. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_163#Text.
4. Програма гідної праці МОП для України на 2016-2019 роки. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/publi---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/genericdoc um ent/wcms_470684.pdf.
5. Міністерство охорони здоров'я. URL: <https://www.facebook.com/moz.ukr>.
6. Кінця-краю не видно: трудова міграція з України може сповільнитись, проте, швидше за все, триватиме. VoxUkraine. URL: <https://voxukraine.org/uk/kintsya-krayu-ne-vidno-trudova-migratsiya-z-ukrayini-mozhe-spovilnitisya-prote-shvidshe-za-vse-trivatime/>.
7. Личковська М.Р. Сутність та тенденції формування трудової мобільності. Економіка і суспільство. 2018. № 18. С. 667-673.

Людмила Кондрат'єва

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри процесуального права
юридичного факультету.

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
(м. Чернівці, Україна)
kondratieva22@ukr.net

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРАВ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ АБО СМЕРТІ ОСОБИ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Збройний конфлікт на Сході України, який тривалий час підтримується Російською Федерацією, породжує для України низку проблем різного характеру, починаючи з політичних та економічних і закінчуючи соціальними.

Одна з таких проблем стосується процедури оформлення документів. Чимало батьків щоденно повинні вирішувати питання щодо реєстрації дитини, народженої на непідконтрольній Україні території. Патріотично налаштовані батьки, які зберегли українське громадянство та бажають отримати таке ж громадянство для своєї дитини, повинні пройти нелегкий шлях, оскільки медичні довідки, що видаються медичними закладами на непідконтрольних територіях та засвідчують факт народження дитини, відповідно до українського законодавства не породжують жодних юридичних наслідків і не можуть бути підставою для видачі в Україні свідоцтва про народження дитини. Так, відповідно до ч. 2 ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [1] будь-які органи, їх посадові та службові особи на тимчасово окупованій території та їх діяльність вважаються незаконними, якщо ці органи або особи створені, обрані чи призначені у порядку, не передбаченому законом України.

Отже, у разі звернення батьками дитини до будь-якого відділу державної реєстрації актів цивільного стану на території України із заявою про видачу свідоцтва про народження дитини їм буде відмовлено у реєстрації народження дитини у зв'язку з тим, що державні органи на території України не визнають документів, виданих державними органами на території, не підконтрольній Україні. Для вирішення цього питання батькам слід звернутися до суду із заявою про встановлення факту народження дитини.

Така ж процедура застосовується і в разі встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території України.

Встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України регулюється статтею 317 ЦПК [2] і відбувається в окремому провадженні. З такою заявою до суду можуть звернутися батьки, родичі, їхні представники або законні представники дитини у разі встановлення факту народження дитини на окупованій території України та родичі померлого або їхні представники, якщо встановлюється факт смерті особи на такій території.

Для даної категорії справ встановлюється альтернативна підсудність, а отже, заява може бути подана до будь-якого суду за межами такої території незалежно від місця проживання заявника.

Зважаючи на складні умови, з якими пов'язана необхідність такого звернення, розгляд цієї категорії справ передбачає певні процесуальні особливості, які не властиві окремому провадженню. Заяви такого змісту розглядаються невідкладно з моменту надходження їх до суду. До заяви